

Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen vid införandet av utvecklingstid

Ds 2019:24

Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen vid införandet av utvecklingstid

Ds 2019:24

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet

SOU och Ds kan köpas från Norstedts Juridiks kundservice.
Beställningsadress: Norstedts Juridik, Kundservice, 106 47 Stockholm
Ordertelefon: 08-598 191 90
E-post: kundservice@nj.se
Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Norstedts Juridik AB
på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Svara på remiss – hur och varför

Statsrådsberedningen, SB PM 2003:2 (reviderad 2009-05-02).

En kort handledning för dem som ska svara på remiss.

Häftet är gratis och kan laddas ner som pdf från eller beställas på regeringen.se/remisser

Omslag: Regeringskansliets standard

Tryck: Elanders Sverige AB, Stockholm 2019

ISBN 978-91-38-24979-6

ISSN 0284-6012

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring	5
3	Utvecklingstid – en möjlighet till kompetensutveckling	9
3.1	Bakgrund	9
3.2	Några övergripande utgångspunkter i arbetet med utvecklingstid	10
4	Nuvarande ordning i lagen om arbetslöshetsförsäkring... 11	11
4.1	Rätt till arbetslöshetsersättning och arbetsvillkoret	11
4.2	Ramtid och överhoppningsbar tid	12
4.3	Ersättningstidens längd	12
4.4	Samordning med aktivitetsstöd.....	13
4.5	Dagpenningens storlek	13
4.6	Uppgiftsskyldighet	14
5	Utvecklingstid och arbetslöshetsförsäkringen.....	15
5.1	Förvärsarbete inom ramen för utvecklingstid ska inte tillgodoräknas vid prövningen av arbetsvillkoret.....	15
5.2	Utvecklingstid ska vara överhoppningsbart i arbetslöshetsförsäkringen.....	16

5.3	Ingen samordning av dagar med aktivitetsstöd och arbetslöshetsersättning.....	17
5.4	Uppgiftsskyldighet.....	18
6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	21
6.1	Ikraftträdande.....	21
6.2	Övergångsbestämmelser	21
7	Konsekvenser	23
7.1	Skapa förutsättningar för utvecklingstid.....	23
7.2	Ekonomiska konsekvenser.....	23
7.3	Konsekvenser för arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter.....	23
7.4	Övriga konsekvenser.....	24
8	Författningskommentar	25

1 Sammanfattning

I budgetpropositionen för 2020 framgår att en möjlighet till utvecklingstid ska införas i syfte att bidra till anställdas behov av att utveckla sin kompetens för att stärka sin fortsatta position på arbetsmarknaden samtidigt som rörligheten främjas i en tid då kraven på omställning ökar. Utbildning bör vara fokus under utvecklingstid och ska bl.a. ge möjlighet och incitament för individer att utbilda sig till yrken inom branscher där det råder brist på arbetskraft.

Som ett led i införandet av utvecklingstid behövs vissa ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring för att personer som tar del av utvecklingstid inte ska hamna i ett sämre läge vid eventuell arbetslöshet. Denna promemoria innehåller förslag till sådana ändringar.

Det föreslås att utfört förvärvsarbete som har bedrivits inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid inte ska beaktas vid prövning av arbetsvillkoret. Det föreslås även att månader då den sökande har deltagit i programmet utvecklingstid endast ska räknas med i ramtiden om det är förmånligare för sökanden. Vidare föreslås att dagar med aktivitetsstöd som har utbetalats under utvecklingstid inte ska samordnas med dagar med arbetslöshetsersättning. Slutligen föreslås vissa justeringar i bestämmelserna om uppgiftsskyldighet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2020.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 14, 15 a, 17 a, 48 a, 48 b, 48 d och 48 e §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 16 e och 22 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §¹

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd, *eller*

2. som bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program.

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd,

2. som bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, *eller*

3. som bedrivits inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid.

¹ Senaste lydelse 2012:413.

15 a §²

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningstiden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16–17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d §. Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d eller 16 e §.

16 e §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller månader då den sökande har varit anvisad till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

17 a §³

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 16 d, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år. Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 16 d, 16 e, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 c § första stycket 1.

² Senaste lydelse 2013:958.

³ Senaste lydelse 2013:958.

22 c §

För den som har anvisats till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid görs en prövning enligt 22 a §, dock utan att en ersättningsperiod beviljas.

48 a §⁴

Arbetsförmedlingen *skall* till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en *arbetsökande* som har betydelse för tillämpningen av denna lag.

Arbetsförmedlingen *ska* till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en *enskild* som har betydelse för tillämpningen av denna lag.

48 b §⁵

En arbetslöshetskassa *skall* till Arbetsförmedlingen lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse i ett ärende om arbetsförmedling.

En arbetslöshetskassa *ska* till Arbetsförmedlingen lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse i ett ärende om arbetsförmedling *eller ett ärende om utvecklingstid.*

48 d §⁶

En arbetslöshetskassa ska till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse hos mottagaren i ett ärende om förmån, ersättning eller annat stöd åt enskild.

En arbetslöshetskassa ska till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse hos mottagaren i ett ärende om förmån, ersättning eller annat stöd åt *en* enskild.

Första stycket gäller även uppgifter med anledning av den

⁴ Senaste lydelse 2007:393.

⁵ Senaste lydelse 2007:393.

⁶ Senaste lydelse 2009:995.

*prövning en arbetslöshetskassa ska
göra enligt 22 c §.*

48 e §⁷

En arbetslöshetskassa *skall* lämna de uppgifter om en enskild som har betydelse för handläggningen av ett ärende *om arbetslöshetsersättning*. En arbetslöshetskassa *ska* till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som har betydelse för handläggningen av ett ärende *enligt denna lag*.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2020.

⁷ Senaste lydelse 2006:133.

3 Utvecklingstid – en möjlighet till kompetensutveckling

3.1 Bakgrund

I budgetpropositionen för 2020 framgår att en möjlighet till utvecklingstid ska införas i syfte att bidra till anställdas behov av att utveckla sin kompetens eller utveckla ny kompetens för att stärka sin fortsatta anställningsbarhet. Genom att anställda får möjlighet till utvecklingstid stärks enligt propositionen deras position på arbetsmarknaden samtidigt som rörligheten främjas i en tid då kraven på omställning ökar. Utbildning bör vara fokus under utvecklingstid och ska bl.a. ge möjlighet och incitament för individer att utbilda sig till yrken inom branscher där det råder brist på arbetskraft. Det anges även i propositionen att start av näringsverksamhet bör vara möjligt och att ersättning bör lämnas till den som tar del av möjligheten till utvecklingstid. Därtill framgår det att en utgångspunkt i arbetet med att utforma en modell för utvecklingstid är att en ersättare anställs för den som får del av utvecklingstid.

En stor del av regleringen av utvecklingstid är tänkt att ske på förordningsnivå. Arbetet med att ta fram nödvändiga författningsändringar pågår inom Regeringskansliet. Förslagen kommer delvis att bygga på förslagen i betänkandet Tid för utveckling (SOU 2018:24). Som en del i införandet av utvecklingstid behöver vissa ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring övervägas. Denna promemoria innehåller sådana förslag till lagändringar.

3.2 Några övergripande utgångspunkter i arbetet med utvecklingstid

Avsikten är att utvecklingstid ska införas som ett nytt arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen. Programmet är avsett att rikta sig till anställda som är etablerat sysselsatta och som har en frivillig överenskommelse med sin arbetsgivare om ledighet för att delta i programmet, på hel- eller deltid upp till ett år, samt uppfyller vissa andra uppställda kvalificeringskrav. En annan utgångspunkt är att ersättning till den som deltar ska lämnas i form av aktivitetsstöd som utbetalas av Försäkringskassan. Arbetslöshetskassorna kommer då att behöva beräkna storleken på ersättningen på liknande sätt som för övriga deltagare i arbetsmarknadspolitiska program. Ytterligare en utgångspunkt är att det inte ska gå att delta i programmet utvecklingstid och få aktivitetsstöd samtidigt som individen får arbetslöshetsersättning.

Med anledning av införandet av programmet utvecklingstid behöver det ses över hur deltagandet i programmet i övrigt ska förhålla sig till arbetslöshetsförsäkringen vid eventuell arbetslöshet, t.ex. när det gäller arbete som kan komma att utföras inom ramen för programmet. Det behöver också ses över hur deltagandet i programmet med ersättning i form av aktivitetsstöd ska förhålla sig till nuvarande regler för samordning av arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd vid eventuell arbetslöshet, samt hur deltagande i programmet utvecklingstid ska hanteras, t.ex. vid fastställande av ramtid.

4 Nuvarande ordning i lagen om arbetslöshetsförsäkring

4.1 Rätt till arbetslöshetsersättning och arbetsvillkoret

För att en sökande ska ha rätt till arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet krävs att han eller hon uppfyller vissa villkor uppställda i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Den arbetssökande måste bl.a. uppfylla de allmänna villkoren i 9–11 §§ och arbetsvillkoret i 12 §.

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som är arbetsför och oförhindrad att åta sig arbete för en arbetsgivares räkning minst 3 timmar varje arbetsdag och i genomsnitt minst 17 timmar i veckan, är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen och även i övrigt står till arbetsmarknadens förfogande, 9 §.

Av 12 § framgår att rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader, det så kallade arbetsvillkoret.

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd och förvärvsarbete som har bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, 14 §. Tid då förvärvsarbete har utförts får som huvudregel inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret, 15 §.

Ersättning lämnas inte till personer som deltar i utbildning, är permitterade utan lön, är tjänstlediga utan lön, deltar i

etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, eller deltar i korttidsarbete som berättigar arbetsgivaren till preliminärt stöd enligt 10 § lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om undantag samt om de villkor för rätt till ersättning som i sådana fall ska gälla. Inte heller den som avvisar en anvisning till jobbgarantin för ungdomar enligt 11 § har rätt till ersättning.

4.2 Ramtid och överhoppningsbar tid

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetsökande hos den offentliga arbetsförmedlingen, 15 a §.

När ramtid ska bestämmas ska viss tid inte räknas med, s.k. överhoppningsbar tid, 16–17 a §§. Den överhoppningsbara tiden får i normalfallet omfatta högst fem år, 17 a §. Som överhoppningsbar tid räknas bl.a. tid då den sökande har varit hindrad att arbeta på grund av styrkt sjukdom eller vård av eget barn som inte har fyllt två år eller tid då den sökande har fått föräldrapenning eller utfört förvärvsarbete som arbetsgivaren har finansierat med särskilt anställningsstöd, 16 c §.

En månad som innehåller förvärvsarbete i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är i normalfallet inte överhoppningsbar, 15 a § tredje stycket.

4.3 Ersättningstidens längd

Arbetslöshetsersättning lämnas i normalfallet under längst 300 dagar, vilket utgör en ersättningsperiod. När det bestäms hur många dagar av ersättningsperioden som har förbrukats ska en dag då sökanden har fått aktivitetsstöd för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program jämföras med en ersättningsdag, 22 §.

4.4 Samordning med aktivitetsstöd

Prövning och beviljande av en ersättningsperiod med arbetslöshetsersättning får göras av en arbetslöshetskassa för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd, 22 a §. Detta innebär att en sökande kan påbörja en ersättningsperiod med att få aktivitetsstöd enligt förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser. För en sökande som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd och som har uppfyllt ett arbetsvillkor före deltagandet i programmet utgör ramtiden de tolv månaderna som närmast föregått den tidpunkt när sökanden påbörjade programmet, 15 b §. Arbetslöshetskassorna prövar i detta fall om den sökande uppfyller arbetsvillkoret, beviljar en ersättningsperiod samt beräknar deltagarens normalarbetstid och storleken på dagpenningen i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning. Försäkringskassan betalar sedan ut aktivitetsstöd som motsvarar den dagpenning som den sökande skulle ha fått om han eller hon anmält sig som arbetsökande hos Arbetsförmedlingen och ansökt om arbetslöshetsersättning. En påbörjad ersättningsperiod ska återupptas inom tolv månader från det att den sökande senast fick dagpenning eller aktivitetsstöd, 23 §. Om en sökande efter deltagandet i programmet är arbetslös och ansöker om arbetslöshetsersättning, måste villkoren i arbetslöshetsförsäkringen uppfyllas för att dagpenning ska kunna utbetalas.

4.5 Dagpenningens storlek

Arbetslöshetsförsäkringen består av en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring, 4 §. Ersättning enligt grundförsäkringen lämnas till den som inte är medlem i en arbetslöshetskassa eller som är medlem i en arbetslöshetskassa men inte uppfyller de villkor som gäller för rätt till en inkomstrelaterad ersättning, 6 §.

Dagpenning i form av grundbelopp är ersättning enligt grundförsäkringen och lämnas med ett belopp per dag som inte är baserat på tidigare förvärvsinkomster. Dagpenningen bestäms utifrån sökandens normalarbetstid, 23 a §, och det belopp regeringen fastställer, 24 §. Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen

lämnas med ett belopp per dag som är baserat på tidigare förvärvsinkomster, dvs dagpenning i form av inkomstrelaterad ersättning, 25 §. Dagpenningen bestäms då utifrån sökandens dagsförtjänst och normalarbetstid. Den inkomstrelaterade dagpenningen lämnas med ett belopp som motsvarar olika procentsatser av den sökandes dagsförtjänst. Procentsatsen är 80 procent under de första 200 dagarna av ersättningsperioden och sedan 70 procent under resterande del av ersättningsperioden. När det bestäms med vilken procentsats ersättning ska lämnas ska en dag då en sökande fått aktivitetsstöd för deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program jämföras med en ersättningsdag enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring, 26 §.

4.6 Uppgiftsskyldighet

I lagen om arbetslöshetsförsäkring finns bestämmelser om arbetslöshetskassornas och berörda myndigheters skyldigheter att lämna uppgifter av betydelse till varandra. Som exempel kan nämnas att Arbetsförmedlingen till en arbetslöshetskassa ska lämna uppgifter om en arbetssökande som har betydelse för tillämpningen av lagen, 48 a §. Arbetslöshetskassan ska i sin tur lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen om ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring som har betydelse för ett ärende om arbetsförmedling, 48 b §. En arbetslöshetskassa ska vidare till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden lämna de uppgifter om ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring som har betydelse hos mottagaren i ett ärende om förmån, ersättning eller annat stöd åt enskild, 48 d §. En arbetslöshetskassa ska även till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om enskild som har betydelse för handläggningen av ett ärende om arbetslöshetsersättning, 48 e §. Regeringen meddelar ytterligare föreskrifter om vilka uppgifter som ska lämnas ut enligt 48 a–48 h §§, 48 i §.

5 Utvecklingstid och arbetslöshetsförsäkringen

5.1 Förvärsarbete inom ramen för utvecklingstid ska inte tillgodoräknas vid prövningen av arbetsvillkoret

Förslag: Vid prövning av arbetsvillkoret ska det bortses från förvärsarbete som har bedrivits inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid.

Skälen för förslaget: Som framgår av avsnitt 3 är avsikten att ersättning till den som deltar i programmet utvecklingstid ska lämnas i form av aktivitetsstöd och att det ska finnas en möjlighet att inom ramen för programmet bedriva näringsverksamhet. På samma sätt som vid deltagande i programmet stöd till start av näringsverksamhet skulle således ersättning i form av aktivitetsstöd kunna lämnas till den som bedriver egen näringsverksamhet inom ramen för programmet utvecklingstid. Enligt gällande rätt får inte förvärsarbete som bedrivs med stöd till start av näringsverksamhet tillgodoräknas vid beräkningen av ett arbetsvillkor, se 14 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Bakgrunden till detta är att arbetsvillkoret ska säkerställa att den sökande har en fast förankring på arbetsmarknaden (se prop. 1995/96:25 s. 123 f). Det saknas skäl att behandla förvärsarbete som utförs med aktivitetsstöd inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid på något annat sätt. Det föreslås därför att det ska bortses från sådant arbete vid en prövning av arbetsvillkoret.

5.2 Utvecklingstid ska vara överhoppningsbart i arbetslöshetsförsäkringen

Förslag: När ramtid ska bestämmas ska månader då den sökande har varit anvisad till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid inte räknas, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

Skälen för förslaget: Deltagande i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid ska innebära att en anställd tillfälligt i upp till ett år får möjlighet till ledighet, på hel- eller deltid, från sin arbetsgivare i syfte att kompetensutvecklas. Om en person blir arbetslös i anslutning till deltagande i programmet skulle nuvarande ordning kunna medföra att möjligheterna att uppfylla ett arbetsvillkor och därmed kvalificera sig för arbetslöshetsersättning påverkas negativt om tiden med utvecklingstid inte görs överhoppningsbar. Detsamma gäller storleken på arbetslöshetsersättningen. Detta skulle kunna motverka viljan att ta del av programmet utvecklingstid. Därför bör månader då en arbetssökande har varit anvisad till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid som utgångspunkt inte räknas med i ramtiden.

Eftersom avsikten är att personer ska kunna delta i programmet på deltid och samtidigt förvärvsarbeta skulle en månad då en person deltar i utvecklingstid ändå kunna innehålla förvärvsarbete i sådan omfattning att det kan, och därmed enligt gällande rätt ska, tillgodoräknas i ett arbetsvillkor. Om en sådan månad inte är överhoppningsbar skulle det kunna leda till att ersättningen vid efterföljande arbetslöshet blir väsentligt lägre än om individen inte deltagit i programmet. Det föreslås därför att det införs en ny bestämmelse som innebär att förvärvsarbete som utförs under samma månad som individen har varit anvisad till utvecklingstid ska tillgodoräknas endast om det är till förmån för den sökande. Den nya bestämmelsen bör läggas till i uppräknningen av bestämmelser i 15 a § fjärde stycket, vilket innebär att undantag görs från bestämmelsen i tredje stycket om månader som inte är överhoppningsbara, och i 17 a § där det anges att den tid som inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år. Detta motsvarar

vad som gäller för sökande som deltar i korttidsarbete enligt 16 d § lagen om arbetslöshetsförsäkring.

5.3 Ingen samordning av dagar med aktivitetsstöd och arbetslöshetsersättning

Förslag: För den som deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid ska arbetslöshetskassan göra samma prövning som för övriga deltagare i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd, dock utan att en ersättningsperiod beviljas.

Skälen för förslaget: Enligt nuvarande ordning ska dagar då den sökande har fått aktivitetsstöd jämföras med dagar med arbetslöshetsersättning, s.k. samordning. Denna ordning innebär att den som blir arbetslös inom en viss tidsperiod kan återknyta till en tidigare beviljad ersättningsperiod. Efter deltagande i programmet utvecklingstid skulle en person således redan kunna ha förbrukat en stor del av sin ersättningsperiod. Individen skulle då kunna hamna i en sämre position vid arbetslöshet än om han eller hon inte deltagit i programmet utvecklingstid. Detta är något som skulle kunna motverka viljan att ta del av programmet utvecklingstid.

Det kan mot denna bakgrund inte anses rimligt att en person som har deltagit i programmet utvecklingstid ska få en kortare period med arbetslöshetsersättning än vad som hade varit fallet om han eller hon inte hade deltagit i utvecklingstid.

Det finns därför anledning att särskilja den prövning som arbetslöshetskassorna ska göra vid deltagande i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid från den prövning och det beviljande av en ersättningsperiod som arbetslöshetskassorna gör enligt nuvarande ordning för den som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program med aktivitetsstöd.

Vid arbetslöshetskassans prövning av om den som deltar i programmet utvecklingstid skulle ha uppfyllt kraven för ersättning bör därför ingen ersättningsperiod beviljas. Arbetslöshetskassorna ska således endast beräkna deltagarens normalarbetstid samt

storleken på deltagarens dagpenning i form av grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning.

Frågan är då om det behöver göras några ytterligare förändringar för att en deltagare i programmet utvecklingstid inte ska hamna i en sämre position vid eventuell arbetslöshet i anslutning till deltagandet. Även om arbetslöshetskassan inom ramen för den prövning som ska göras behöver bedöma om ett arbetsvillkor är uppfyllt bedöms det emellertid inte påverka tillämpningen av bestämmelsen i 15 § lagen om arbetslöshetsförsäkring om att förvärvsarbete som har använts för att uppfylla ett arbetsvillkor som utgångspunkt inte får räknas mer än en gång. Det beror på att en ersättningsperiod inte ska beviljas. Det bedöms av samma skäl inte vara nödvändigt med förändringar av bestämmelsen i 22 § andra stycket om att en dag med aktivitetsstöd som har utbetalats för deltagande i programmet utvecklingstid ska jämföras med en ersättningsdag när det bestäms hur många dagar av en ersättningsperiod som har förbrukats. Detsamma gäller prövningen enligt 23 § om att återknyta till en tidigare påbörjad ersättningsperiod.

5.4 Uppgiftsskyldighet

Förslag: Arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter ska till varandra lämna de uppgifter som har betydelse för prövningen av ersättningen till deltagare i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid och för Arbetsförmedlingens hantering av ärenden om deltagande i programmet.

Skälen för förslaget: För att arbetslöshetskassorna ska kunna kommunicera med varandra och med berörda myndigheter i ärenden om utvecklingstid bör det göras vissa förändringar så att det blir tydligt att det finns stöd för den kommunikation och det uppgiftsutbyte som behövs.

Det bör för det första förtydligas i bestämmelsen i 48 a § lagen om arbetslöshetsförsäkring att det inte endast är uppgifter om en arbetsökande som ska lämnas från Arbetsförmedlingen till en arbetslöshetskassa utan att det också kan vara uppgifter om en annan enskild som har betydelse för tillämpningen av lagen. Med annan

enskild avses deltagare i programmet utvecklingstid. De personuppgifter som kommer att behöva utbytas avser således ytterligare en kategori personer men förslaget innebär inte en förändring när det gäller vilken typ av personuppgifter som behandlas.

Eftersom det inte ska vara möjligt att delta i programmet utvecklingstid och samtidigt få arbetslöshetsersättning bör det även framgå av bestämmelsen i 48 b § att en arbetslöshetskassa ska lämna uppgifter till Arbetsförmedlingen som har betydelse i ett ärende om utvecklingstid.

Uppgifterna om en arbetslöshetskassas fastställande av normalarbetstid, dagsförtjänst och dagpenningbelopp ska meddelas till Försäkringskassan. Det bör därför i 48 d § förtydligas att en arbetslöshetskassa till Försäkringskassan ska lämna uppgifter som har betydelse hos Försäkringskassan med anledning av den prövning en arbetslöshetskassa ska göra avseende individer som deltar i programmet utvecklingstid.

Slutligen bör det göras en justering i 48 e § med anledning av att en arbetslöshetskassa kan behöva lämna uppgifter till en annan arbetslöshetskassa.

I övrigt bedöms den befintliga regleringen vara tillräcklig för att nödvändigt uppgiftslämnande ska kunna ske.

6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

6.1 Ikraftträdande

Förslag: De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 oktober 2020.

Skälen för förslaget: De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt. Det kommer emellertid behövas viss systemutveckling och vissa anpassningar av myndigheters föreskrifter och handläggarstöd. Det är mot bakgrund av det behovet nödvändigt att lämna tillräcklig tid för att det ska kunna genomföras på ett rättssäkert sätt och att myndigheterna ska kunna upprätthålla sin övriga verksamhet på ett bra sätt.

En lämplig tidpunkt för ikraftträdandet bedöms vara den 1 oktober 2020.

6.2 Övergångsbestämmelser

Bedömning: Det behövs inga övergångsbestämmelser.

Skälen för bedömningen: Den tänkta möjligheten att delta i programmet utvecklingstid med ersättning i form av aktivitetsstöd är ny. Lagändringarna ska säkerställa att personer som deltar i programmet utvecklingstid inte hamnar i ett sämre läge vid eventuell arbetslöshet. Det behövs därför inte några övergångsbestämmelser.

7 Konsekvenser

7.1 Skapa förutsättningar för utvecklingstid

Som ett led i införandet av utvecklingstid behövs vissa ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring. De lagförslag som lämnas i denna promemoria syftar till att skapa förutsättningar för ett sådant införande. Den närmare utformningen av regelverket för utvecklingstid kommer att göras på förordningsnivå. Inom ramen för det fortsatta arbetet kommer konsekvenser av reformen i stort att behöva bedömas. I detta avsnitt bedöms konsekvenserna av de lagförslag som lämnas i denna promemoria.

7.2 Ekonomiska konsekvenser

Förslagen om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring ska medföra att enskilda som deltar i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid inte ska hamna i en sämre position, vad gäller skydd genom arbetslöshetsförsäkringen, vid eventuell arbetslöshet efter deltagande i programmet.

I budgetpropositionen för 2020 föreslås ett tillskott på 216 miljoner kronor för finansiering av förslaget om utvecklingstid. Därefter satsas 589 miljoner kronor 2021 och 979 miljoner kronor 2022.

7.3 Konsekvenser för arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter

Förslagen om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring kommer att leda till ökade administrativa kostnader för arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan.

Arbetslöshetskassorna kommer att få ökade kostnader som en följd av att de ska räkna ut dagpenningbelopp för de medlemmar som anvisas till utvecklingstid. Alfa-kassan får motsvarande kostnad för dem som är anslutna till Alfa-kassan samt för de utvecklingslediga som inte är medlemmar eller anslutna till någon arbetslöshetskassa. De administrativa kostnaderna består även av kostnader för systemutveckling hos Sveriges a-kassor.

Förslagen i promemorian kommer även att leda till ökad administrativ kostnad för Försäkringskassan i form av systemutveckling samt hantering av utbetalning av aktivitetsstöd för deltagande i programmet utvecklingstid. I budgetpropositionen för 2020 föreslås därför ett bidrag till arbetslöshetskassorna med 3 miljoner kronor 2020 och 4 miljoner kronor per år 2021 respektive 2022 för administrativa kostnader i samband med att utvecklingstid införs. Försäkringskassans förvaltningsanslag stärks med 3,7 miljoner kronor 2020, 11,2 miljoner kronor 2021 och 18,5 miljoner kronor 2022 för att hantera utbetalning av individ ersättning.

De föreslagna förändringarna i uppgiftsskyldighet mellan arbetslöshetskassorna och berörda myndigheter innebär att de ges lagstöd för den kommunikation och det informationsutbyte som behövs.

Omprövning och överklagande kan ske av Försäkringskassans beslut om ersättning. Förvaltningsdomstolarna kan därmed få en ökad arbetsbelastning. Bedömningen är dock att antalet överklaganden kommer vara begränsat och således också kostnadsökningarna för förvaltningsdomstolarna.

7.4 Övriga konsekvenser

Vidare bedöms förslagen inte innebära några konsekvenser för jämställdhet, miljö eller för Sveriges internationella åtaganden i övrigt. Förslagen bedöms inte heller få några särskilda konsekvenser för små eller medelstora företag.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

14 §

Vid prövning av arbetsvillkoret bortses från utfört förvärvsarbete

1. som arbetsgivaren finansierat med särskilt anställningsstöd,
2. som bedrivits med stöd till start av näringsverksamhet inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program, *eller*
3. som bedrivits inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.1.

Tredje punkten är ny. Den innebär att en sökande vid prövning av arbetsvillkoret inte får tillgodoräkna sig förvärvsarbete som har bedrivits inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid. Att bestämmelsen endast gäller sådant förvärvsarbete som bedrivs inom ramen för programmet innebär att förvärvsarbete som utförs vid sidan av programmet, t.ex. om det inte omfattar heltid, faller utanför bestämmelsens tillämpningsområde.

15 a §

Med ramtid avses de tolv månader som närmast föregått den månad när den sökande anmält sig som arbetslös hos den offentliga arbetsförmedlingen. Om anmälningstiden innehåller förvärvsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor, ska den dock ingå i ramtiden.

Av 16–17 a §§ följer att viss tid är överhoppningsbar vid fastställande av ramtiden.

En månad som innehåller förvärsarbete, tid med föräldrapenning eller totalförsvarsplikt i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor är dock inte överhoppningsbar.

Tredje stycket gäller inte för en sökande som avses i 16 d *eller* 16 e §.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

Ändringen innebär att bestämmelsen, utöver en hänvisning till den särskilda regleringen som gäller för hur ramtid bestäms för den som deltar i korttidsarbete, hänvisar även till den nya regleringen av när tid är överhoppningsbar vid deltagande i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid.

16 e §

När ramtid ska bestämmas räknas inte heller månader då den sökande har varit anvisad till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid, om det inte är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen innebär att månader då en sökande har varit anvisad till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid ska räknas med vid bestämmandet av ramtiden om det är förmånligare för sökanden. Huvudregeln är annars enligt 15 a § tredje stycket att månader som innehåller arbete eller annan ersättning i sådan omfattning att den kan tillgodoräknas i ett arbetsvillkor måste räknas med.

Med att det är förmånligare för sökanden att sådan tid räknas med avses att dagsförtjänsten blir högre än om månaden inte räknas med, eller att sökanden annars inte uppfyller ett arbetsvillkor. Bestämmelsen är tillämplig även om den sökande endast varit anvisad till programmet en del av den aktuella månaden.

17 a §

Tid som enligt 16, 16 a, 16 b, 16 c, 16 d, 16 e, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 c § första stycket 1.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.2.

Bestämmelsen i *första stycket* innebär att tid som inte ska räknas in i ramtiden som huvudregel får omfatta högst fem år. Ändringen innebär att den nya bestämmelsen om beräkning av ramtiden för deltagare i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid läggs till i uppräknningen i första stycket. Tid i det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid ska därmed beaktas vid tillämpningen av bestämmelsen och inkluderas i den tid som får uppgå till högst fem år.

22 c §

För den som har anvisats till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid görs en prövning enligt 22 a §, dock utan att en ersättningsperiod beviljas.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.3.

Paragrafen är ny. Bestämmelsen innebär att arbetslöshetskassorna ska göra samma prövning för individer som har anvisats till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid som för individer som deltar i andra arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd. I praktiken innebär det att det prövas om individen uppfyller arbetsvillkoret och medlemsvillkoret och att individens dagpenning och normalarbetstid räknas ut, vilket meddelas Försäkringskassan. I likhet med för sökande som deltar i andra arbetsmarknadspolitiska program utgör ramtiden de tolv månader som närmast föregått den tidpunkt när sökanden påbörjade programmet.

För individer som har anvisats till det arbetsmarknadspolitiska programmet utvecklingstid ska emellertid inte en ersättningsperiod startas. Det gäller även om ett arbetsvillkor uppfylls under deltagande i programmet enligt 22 b §. Att en ersättningsperiod inte

påbörjas innebär också att om individen senare ansöker om arbetslöshetsersättning är bestämmelsen i 22 § andra stycket om att jämställa dagar med aktivitetsstöd med dagar med arbetslöshetsersättning inte tillämplig. Inte heller finns en ersättningsperiod att återknyta till genom en tillämpning av 23 § första stycket. Att en ersättningsperiod inte påbörjas innebär också att en prövning enligt bestämmelsen inte innebär att tid då förvärvsarbete utförts räknats med på ett sätt som enligt 15 § första meningen hindrar att det senare räknas med för att uppfylla ett arbetsvillkor.

48 a §

Arbetsförmedlingen *ska* till en arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en *enskild* som har betydelse för tillämpningen av denna lag.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.4.

Ändringen innebär att Arbetsförmedlingen ska lämna uppgifter till en arbetslöshetskassa även avseende personer som deltar i utvecklingstid.

48 b §

En arbetslöshetskassa *ska* till Arbetsförmedlingen lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse i ett ärende om arbetsförmedling *eller ett ärende om utvecklingstid*.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.4.

Ändringen innebär att de uppgifter om ersättning enligt lagen som en arbetslöshetskassa ska lämna till Arbetsförmedlingen även kan avse ett ärende om utvecklingstid.

48 d §

En arbetslöshetskassa ska till Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Centrala studiestödsnämnden lämna de uppgifter om ersättning enligt denna lag som har betydelse hos

mottagaren i ett ärende om förmån, ersättning eller annat stöd åt en enskild.

Första stycket gäller även uppgifter med anledning av den prövning en arbetslöshetskassa ska göra enligt 22 c §.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.4.

Andra stycket är nytt. Ändringen innebär att en arbetslöshetskassa ska lämna uppgifter till de myndigheter som anges i första stycket även med anledning av den prövning en arbetslöshetskassa ska göra enligt den särskilda bestämmelsen i 22 c § avseende deltagare i utvecklingstid.

48 e §

En arbetslöshetskassa *ska* till en annan arbetslöshetskassa lämna de uppgifter om en enskild som har betydelse för handläggningen av ett ärende *enligt denna lag*.

Förslaget behandlas i avsnitt 5.4.

Ändringen innebär att arbetslöshetskassornas uppgiftsskyldighet i förhållande till varandra ska gälla i förhållande till handläggningen av ärenden enligt denna lag, vilket inkluderar den prövning som görs för deltagare i utvecklingstid.

Departementsserien 2019

Kronologisk förteckning

1. Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott. Ju.
2. Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem. S.
3. Tydligare regler vid konsumentavtal. Ju.
4. Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Ku.
5. Passdatalog – en ny lag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. Ju.
6. Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag. Ju.
7. Ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsofferområdet. A.
8. Värnkraft. Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025. Fö.
9. En effektivare handläggning av ärende om överförande av straffverkställighet. Ju.
10. Ett förbud mot spridning av bilder från rättegångar. Ju.
11. Översyn av vissa bestämmelser om tullfrihet. UD.
12. Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter. Ju.
13. Etableringsjobb. A.
14. En stängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor. Ju.
15. Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor. Ku.
16. Sweden's Eighth National Report under the Convention on Nuclear Safety. Sweden's Implementation of the Obligations of the Convention M.
17. Kompletterande bestämmelser till ny EU-förordning om sprängämnesprekursorer. Ju.
18. Digital kommunikation i domstolsprocesser. Ju.
19. Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan. N.
20. Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar. Ny lag om kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar. S.
21. Märkning och registrering av katter – ett förslag och dess konsekvenser. N.
22. Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri. Ju.
23. Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter. A.
24. Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen vid införandet av utvecklingstid. A.

Departementsserien 2019

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Ny modell för statsbidrag till vissa ideella organisationer inom brottsofferområdet. [7]

Etableringsjobb. [13]

Vägledning vid tolkning och tillämpning av FN:s konvention om barnets rättigheter. [23]

Ändringar i arbetslöshetsförsäkringen vid införandet av utvecklingstid. [24]

Försvarsdepartementet

Värnkraft. Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025. [8]

Justitiedepartementet

Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott. [1]

Tydligare regler vid konsumentavtal. [3]

Passdatalag
– en ny lag som kompletterar EU:s dataskyddsförordning. [5]

Lägre kapitalkrav för privata aktiebolag. [6]

En effektivare handläggning av ärende om överförande av straffverkställighet. [9]

Ett förbud mot spridning av bilder från rättegångar. [10]

Kompletteringar till nya EU-regler om aktieägares rättigheter. [12]

En strängare syn på vapenbrott och smuggling av vapen och explosiva varor. [14]

Kompletterande bestämmelser till ny EU-förordning om sprängämnesprekursorer. [17]

Digital kommunikation i domstolsprocesser. [18]

Ett stärkt straffrättsligt skydd mot upprepad trafikbrottslighet och en utvärdering av den nedre promillegränsen för sjöfylleri. [22]

Kulturdepartementet

Förslag till en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. [4]

Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor. [15]

Miljödepartementet

Sweden's Eighth National Report under the Convention on Nuclear Safety. Sweden's Implementation of the Obligations of the Convention [16]

Näringsdepartementet

Genomförande av EU:s direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan. [19]

Märkning och registrering av katter – ett förslag och dess konsekvenser. [21]

Socialdepartementet

Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem. [2]

Stärkt skydd för den enskilde vid estetiska behandlingar. Ny lag om kirurgiska ingrepp och injektionsbehandlingar. [20]

Utrikesdepartementet

Översyn av vissa bestämmelser om tullfrihet. [11]

En departementspromemoria arbetas fram inom Regeringskansliet. Den publiceras i departementsserien, förkortad Ds.

NORSTEDTS
JURIDIK

IIIKARNOV GROUP

106 47 Stockholm Tel 08-598 19190 kundservice@nj.se www.nj.se

ISBN 978-91-38-24979-6 ISSN 0284-6012